

Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne



Ćwiczenia 3:

- Doręczenia
- Ograniczenia zabezpieczenia
- Orzekania o kosztach postępowania zabezpieczającego



mgr Adrian Borys
Instytut Prawa Cywilnego
Zakład Postępowania Cywilnego
adrian.borys@uwr.edu.pl

Doręczenia w postępowaniu zabezpieczającym



Regulację tą stosuje się także do postanowień w przedmiocie zabezpieczenia przez obciążenie nieruchomości hipoteką przymusową. Doręczenia obowiązanemu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia dokonuje sąd prowadzący księgę wieczystą równocześnie z doręczeniem orzeczenia w przedmiocie wniosku o wpis hipoteki

Art. 740 KPC

[Doręczanie postanowień]

Zob. art. 753 § 2 KPC;
art. 753¹ § 1 KPC w zw. z art. 753 § 2 KPC;
art. 755 § 3 KPC

W wypadkach ww. obowiązanemu nie doręcza się również zażalenia uprawnionego ani postanowienia sądu drugiej instancji rozstrzygającego o tym zażaleniu.

Wydane na posiedzeniu niejawnym postanowienie o odmowie udzielenia zabezpieczenia, jak również postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, które podlega wykonaniu przez organ egzekucyjny, oraz dalsze postanowienia dotyczące tego zabezpieczenia sąd doręcza tylko uprawnionemu, **chyba że przepis szczególny stanowi inaczej**. Doręczenia obowiązanemu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, które podlega wykonaniu przez organ egzekucyjny dokonuje ten organ równocześnie z przystąpieniem do wykonania tego postanowienia

Jeżeli ustanowiono jako zabezpieczenie zarząd nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym obowiązanego albo zakładem wchodzącym w skład przedsiębiorstwa lub jego częścią albo częścią gospodarstwa rolnego obowiązanego, doręczenia obowiązanemu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia dokonuje zarządca ustanowiony przez sąd. Jeżeli obowiążany odmawia przyjęcia postanowienia albo gdy zarządca jest wprowadzony w zarząd przez komornika, doręczenia postanowienia o zabezpieczeniu dokonuje komornik.

Tryb dokonywania doręczeń postanowień w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia różni się od ogólnych zasad dokonywania doręczeń w postępowaniu rozpoznawczym (zob. art. 357 § 2 KPC)



Ratio legis tej regulacji polega na umożliwieniu uprawnionemu, bez uprzedzenia obowiązanego, dokonania zabezpieczenia na mieniu obowiązanego, aby uniemożliwić mu jego usunięcie lub wyzbycie się. Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, kiedy zabezpieczenie następuje przed doręczeniem pozwu (zawieszeniem sporu).

zgodnie z art. 192 pkt 3 KPC, dopiero z chwilą doręczenia pozwu zbycie w toku sprawy rzeczy lub prawa nie ma wpływu na dalszy bieg sprawy



Sąd doręcza postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia obowiązanemu w następujących przypadkach:

Postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym (po przeprowadzeniu rozprawy), a obowiązanym zażądał sporządzenia uzasadnienia i doręczenia postanowienia z uzasadnieniem. (art. 357 § 1 KPC w zw. z art. 13 § 2 KPC)

gdy zabezpieczenie polega na zobowiązaniu obowiązanego do zapłaty uprawnionemu jednorazowo albo okresowo określonej sumy pieniężnej (art. 753 § 2 KPC oraz art. 753¹ § 1 KPC w zw. z art. 753 § 2 KPC)

gdy zabezpieczenie polega na nakazaniu obowiązanemu wykonania lub zaniechania czynności albo nieprzeszkadzanie czynnościom uprawnionego (art. 755 § 3 zd. 1 KPC)

Ograniczenia zabezpieczenia





art. 731 KPC: Zabezpieczenie nie może zmierzać do zaspokojenia roszczenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Celem postępowania zabezpieczającego jest celem jest udzielenie uprawnionemu ochrony prawnej o tymczasowym charakterze

art. 747 KPC: zamknięty katalog dopuszczalnych sposobów zabezpieczenia roszczeń pieniężnych

Wyjątek!

art. 753-754 KPC
zobowiązanie obowiązującego do zapłaty na rzecz uprawnionego określonej sumy pieniężnej

art. 755 § 2¹ KPC:

Przepisu art. 731 nie stosuje się, jeżeli zabezpieczenie jest konieczne dla odwrócenia grożącej szkody lub innych niekorzystnych dla uprawnionego skutków (tylko w przypadku roszczeń niepieniężnych)

Art. 731 KPC
a zabezpieczenie roszczeń
niepieniężnych

w przypadku zabezpieczenia roszczeń
niepieniężnych, przy stosowaniu
reguły określonej w art. 731 KPC,
należy uwzględnić cel
zabezpieczenia

Jeżeli jest nim zapewnienie
wykonalności orzeczenia w drodze
egzekucji, to reguła z art. 731 KPC
powinna być bezwzględnie
przestrzegana, tym bardziej że art.
755 KPC nie wymienia w sposób
wyczerpujący dopuszczalnych
sposobów zabezpieczenia.

W przypadku gdy celem
zabezpieczenia nie jest zapewnienie
wykonalności przyszłego orzeczenia,
zabezpieczenie może praktycznie nie
różnić się od sposobu orzekania o
roszczeniu niepieniężnym w
orzeczeniu kończącym postępowanie
w sprawie.



art. 749 KPC:

Zabezpieczenie **roszczeń pieniężnych** przeciwko Skarbowi Państwa jest niedopuszczalne.

Sąd powinien, analizując dopuszczalność udzielenia zabezpieczenia, ustalić czy przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie wobec Skarbu Państwa. W przypadku stwierdzenia, że uprawniony wystąpił o udzielenie zabezpieczenia roszczeń pieniężnych przeciwko Skarbowi Państwa, to wniosek udzielenie zabezpieczenia należałoby oddalić

Regulacja taka wynika z tego, że w przypadku Skarbu Państwa nie zachodzi obawa, że roszczenie pieniężne nie zostanie zaspokojone lub nastąpi trudności w wykonaniu orzeczenia lub osiągnięciu celu postępowania.

Niedopuszczalność zabezpieczenia przeciw Skarbowi Państwa nie dotyczy zabezpieczenia roszczeń o:

1) rentę, sumę potrzebną na koszty leczenia, z tytułu odpowiedzialności za uszkodzenie ciała lub utratę życia żywiciela albo rozstrój zdrowia oraz o zmianę uprawnień objętych treścią dożywocia na dożywotnią rentę;

2) wynagrodzenie za pracę;

3) należności z tytułu rękojmi lub gwarancji jakości albo kary umownej, jak również należności z tytułu niezgodności towaru konsumpcyjnego z umową sprzedaży konsumenckiej, przeciwko przedsiębiorcy do wysokości dwudziestu tysięcy złotych;

4) należności z tytułu najmu lub dzierżawy, a także należności z tytułu opłat obciążających najemcę lub dzierżawcę oraz opłat z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego lub użytkowego - do wysokości, o której mowa w pkt 3;

5) naprawienie szkody wynikającej z naruszenia przepisów o ochronie środowiska;

6) wynagrodzenie przysługujące twórcy projektu wynalazczego;

art. 750 KPC

Zabezpieczenie nie może obejmować rzeczy, wierzytelności i praw, z których egzekucja jest wyłączona

Zasada ta określana jest mianem zasady poszanowania minimum egzystencji

Nie podlegają zatem zabezpieczeniu rzeczy wyszczególnione w przepisach w art. 829–839 KPC

Przepis art. 750 KPC odnosi się do etapu wykonawczego postępowania zabezpieczającego, a zatem organ egzekucyjny wykonując czynności związane z realizacją zabezpieczenia powinien poinformować uprawnionego, że dane rzeczy, wierzytelności lub prawa nie podlegają zajęciu w celu zabezpieczenia, gdyż nie podlegają egzekucji.



Art. 751 KPC: ograniczenie zabezpieczenia w przypadku rzeczy łatwo psujących się

Rzeczy ulegające szybkiemu zepsuciu mogą stanowić przedmiot zabezpieczenia, gdy obowiązanym nie ma innego mienia, które mogłoby zabezpieczyć roszczenia uprawnionego, istnieje zaś możliwość sprzedaży tych rzeczy niezwłocznie.

Sprzedaż rzeczy ww. powinna nastąpić niezwłocznie, według przepisów o sprzedaży w trybie egzekucji z ruchomości.

Na wniosek obowiązanego sąd rejonowy może po wysłuchaniu uprawnionego polecić komornikowi sprzedaż każdej zajętej ruchomości, wierzytelności lub prawa.

Cenę uzyskaną ze sprzedaży składa się na rachunek depozytowy Ministra Finansów na zabezpieczenie roszczeń uprawnionego.

Orzekania o kosztach postępowania zabezpieczającego





Art. 745 KPC

[Koszty postępowania zabezpieczającego]

**O kosztach postępowania
zabezpieczającego sąd rozstrzyga w
orzeczeniu kończącym postępowanie
w sprawie, a o kosztach
postępowania zabezpieczającego
później powstałych rozstrzyga na
wniosek strony sąd, który udzielił
zabezpieczenia**

Jeżeli postanowienie, w którym udzielono zabezpieczenia, zostało wydane przed wszczęciem postępowania w sprawie, a uprawniony nie zachował wyznaczonego mu terminu do jej wszczęcia, obowiązany może w terminie dwóch tygodni od upływu tego terminu złożyć wniosek o przyznanie mu kosztów. W tym terminie wniosek taki może zgłosić uprawniony, jeżeli nie wytoczył sprawy dlatego, że obowiązany zaspokoił jego roszczenie

Postępowanie zabezpieczające, jako samodzielne postępowanie, wiąże się z ponoszeniem kosztów związanych z jego przeprowadzeniem





Zasadniczo o kosztach postępowania zabezpieczającego rozstrzyga sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.



Do czasu wydania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie każda ze stron ponosi koszty za siebie.



O kosztach powstałych po wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie rozstrzyga na wniosek ten sąd, który udzielił zabezpieczenia.



Bez prawomocnego orzeczenia o kosztach postępowania zabezpieczającego komornik nie mógłby wyegzekwować od dłużnika tych kosztów. Komornik prowadzący postępowanie związane z wykonaniem postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia ustala koszty prowadzonego postępowania, lecz obciąża nimi uprawnionego



Sąd orzeka o kosztach postępowania zabezpieczającego w oparciu o przedstawione przez uprawnionego dowody ich poniesienia, tj. udokumentowane wydatki, postanowienie komornika ustalającego koszty prowadzenia przez niego postępowania związanego z wykonaniem zabezpieczenia wraz z potwierdzeniem ich wpłaty, spis kosztów w zakresie kosztów zastępstwa prawnego.

W przypadku, gdy do wniosku o zasądzenie kosztów postępowania zabezpieczającego nie zostanie dołączony przez uprawnionego spis kosztów, a strona (uczestnik) była zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika, to przyznane mogą być jedynie koszty w wysokości prawem przewidzianej.

W związku z tym, że postępowanie zabezpieczające jest samodzielnym postępowaniem, to koszty związane z jego wszczęciem i prowadzeniem (w tym także, jeśli chodzi o koszty zastępstwa prawnego) należą się niezależnie od wysokości kosztów postępowania w sprawie, pomimo iż sąd orzeka o nich w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.



Czy sąd może zmienić wysokość kosztów postępowania zabezpieczającego ustaloną przez komornika w prawomocnym postanowieniu?

Uznać należy, że sąd nie powinien orzekać o wysokości kosztów postępowania zabezpieczającego w sposób odmienny od ustalonej w prawomocnym postanowieniu komornika.

Sąd rozpoznający sprawę merytorycznie nie jest bowiem w stanie ocenić, jaki nakład pracy został poniesiony w danej sprawie celem skutecznego dokonania zabezpieczenia majątku obowiązanego. Ponadto zarówno obowiązanym, jak i uprawnionym mają prawo do zaskarżenia postanowienia komornika w przedmiocie kosztów postępowania zabezpieczającego.

Sąd natomiast powinien orzec o tym, kto ma ponieść koszty postępowania zabezpieczającego (por. wyr. SN z 26.1.2001 r., II CKN 366/00, MoP 2005, Nr 7, s. 348). Nieprawidłowości związane z orzeczeniem przez sąd w zakresie kosztów postępowania zabezpieczającego mogą być weryfikowane poprzez wniesienie zażalenia na postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania.



Nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym stanowi tytuł zabezpieczenia bez konieczności nadawania klauzuli celem zabezpieczenia

nakaz zapłaty może się uprawomocnić zanim komornik dokona zabezpieczenia i ustali koszty postępowania zabezpieczającego

W sytuacji, kiedy nakaz zapłaty uprawomocni się zanim komornik ustali koszty postępowania zabezpieczającego, uprawniony po otrzymaniu postanowienia komornika ustalającego koszty postępowania zabezpieczającego powinien w terminie siedmiu dni od jego doręczenia wystąpić do sądu, który wydał nakaz zapłaty z wnioskiem o przywrócenie terminu do złożenia wniosku wraz z samym wnioskiem o zasądzenie kosztów postępowania zabezpieczającego

Sąd Najwyższy w uchw. z 22.9.1995 r. (III CZP 117/95, OSNC 1995, Nr 12, poz. 179) stwierdził natomiast, że uprawniony będzie mógł wystąpić z wnioskiem o zasądzenie kosztów postępowania zabezpieczającego w terminie dwóch tygodni licząc od dnia uprawomocnienia się postanowienia komornika ustalającego wysokość kosztów w postępowaniu zabezpieczającym na zasadzie analogii wynikającej z przepisu art. 745 § 2 KPC



Obowiązany będzie mógł wystąpić o przyznanie mu kosztów, jeżeli postanowienie, w którym udzielono zabezpieczenia zostało wydane przed wszczęciem postępowania, a uprawniony nie zachował wyznaczonego mu terminu do jego wszczęcia, chyba że uprawniony nie wytoczył powództwa, dlatego że obowiązany zaspokoił roszczenie.

Obowiązany z wnioskiem o zasądzenie na jego rzecz kosztów może wystąpić w terminie dwóch tygodni od upływu terminu wyznaczonego uprawnionemu przez sąd na wszczęcie postępowania.

Powyższy termin nie może być wydłużony, natomiast może być przywrócony na ogólnych zasadach.

Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, że zaniechanie zgłoszenia przez uprawnionego lub obowiązanego w terminie wniosku o przyznanie kosztów postępowania zabezpieczającego powoduje utratę roszczenia o ich zwrot i nie można ich dochodzić w procesie odszkodowawczym ani na podstawie art. 746 KPC, ani w innym postępowaniu (por. wyr. SN z 9.5.2002 r., II CKN 639/00, Legalis)



KAZUSY



Dziękuję za uwagę



Czy mają Państwo jakieś pytania?